

Korupce v České republice

01.dubna 2007 Aleš Pachmann

Mezinárodní nevládní organizace Transparency International (TI), celosvětově bojující s korupcí, přisoudila České republice pro rok 2006 46.-48. místo ze 163 zemí světa na žebříčku indexu vnímání korupce (index). Hodnoty tohoto indexu se pohybují v intervalu od 0 do 10 a nejvyšší hodnoty značí minimální míru korupce v dané zemi. České republice je přisuzována hodnota indexu 4.8, kterou sdílí společně s Kuvajtem a Litvou.

Oproti minulému roku si Česká republika polepšila o významných 0,5 desetin bodu. Od roku 2002 (tehdy nám byla přisouzena hodnota indexu 3,7) došlo v České republice k výraznému zlepšení.

Korupce a zahraniční investice

Někdejší šéf agentury CzechInvest a bývalý místopředseda vlády pro ekonomiku (v době této funkce) Martin Jahn uvedl:

„Nyní ke korupci a vlivu na zahraniční investice. Česká republika nemá příliš dobré postavení, na druhou stranu jsme jedním z největších příjemců zahraničního kapitálu ve střední a východní Evropě a možná i na světě, takže zcela evidentně tady přímá úměra není. Vše závisí na tom, jaká korupce to přesně je a do jaké míry ovlivňuje zahraniční investory.“

Jeho slova potvrzuje zjištění, že se Česká republika dostala podle nejnovějšího vydání mezinárodní investiční zprávy Konference OSN pro obchod a rozvoj (UNCTAD) „World Investment Report 2006“ jako jediná z nových členských států Evropské unie mezi dvacet největších světových příjemců přímých zahraničních investic, což protiřečí jejímu, ne až tak úplně lichotivému hodnocení ze strany Transparency International.

Teorii o „neškodlivosti“ určitého typu korupce v očích investorů potvrzuje i tvůrce indexu TI profesor Lambsdorf, který tvrdí, že velká/politická korupce odrazuje přímé zahraniční investory méně, než dezorganizovaná korupce na nižších úrovních. Investoři chtějí mít své aktivity zajištěny z vrcholných politických, vládních či administrativních kruhů, pokud tyto mají nižší úroveň administrativy pod kontrolou. Je to z toho důvodu, že uplácení administrativy na nižších úrovních je organizačně značně náročné a výsledek není jistý v důsledku možných zásahů z vyšších úrovní administrativy či v důsledku politických tlaků, tj. může dojít k ovlivnění výsledků z centrální úrovně. Dále přímí zahraniční investoři potřebují mnohdy ovlivňovat legislativní normotvorbu.

Česká republika, Čína, Jižní Korea

Prof. Shang-Jin Wei z Harvardské univerzity prokázal silnou negativní korelaci mezi mírou korupce v dané zemi a objemem přílivu přímých zahraničních investic. Výjimku z tohoto pravidla tvoří zejména Česká republika, Čína a Jižní Korea. Do těchto zemí proudí neúměrné množství přímých zahraničních investic navzdory relativně vysoké míře korupce.

Na základě stále ne zcela dobrého hodnocení míry korupce a syntézy názorů Lambsdorfa, Weie, Jahna a faktu vysokého přílivu přímých zahraničních investic do České republiky, lze dospět k jednoznačnému závěru: V České republice se vyskytuje tzv. velká/politická korupce, a to ve vysoké míře (nicméně investorům nevadí).

Agentura CzechInvest skutečně vyvinula značné úsilí přilákat do země investory a index odráží

vnímání zejména zahraničních investorů a analytiků, kteří jim radí. Vlády přicházejí a odcházejí, ale investiční agentura funguje dál. Systém je v tomto směru nastaven.

Do budoucna lze hledět s optimismem. Zahraniční kapitál obecně kultivuje podnikatelské prostředí, neboť vyvíjí tlak na kvalitu za účelem nepustit na svůj trh malé a střední podniky (které na potřebnou kvalitu mnohdy nemají - finančně), to vede i k větší ochotě spotřebitelů, pokud je však zabráněno monopolizaci. Například v otázce společnosti ČEZ je toto více než sporné. Energetika bývá v mnoha zemích světa ohniskem korupčního kruhu vzhledem k velkým ziskům z politicky podporovaného monopolu.